

Klimavennlig og kostnadseffektiv skjøtsel av grasarealer

Det planlegges og bygges mange flotte og velfungerende grøntområder til glede og aktivitet for folk flest. Men det er behov for skjøtsel av anleggene for at de skal holde seg pene og attraktive over tid. Skjøtsel er dyrt, og i hverdagen til forvalteren – med strammere budsjetter – er smarte løsninger som forenkler skjøtselen velkomne.

TEKST OG FOTO: DOSENT JORUN HOVIND, INSTITUTT FOR LANSKAPSARKITEKTUR, NMBU

Dette er første del av et innlegg Jorun Hovind holdt under nettverksamlingen til FAGUS på Mysen 24. januar. Del 2 om skjøtsel av andre beplantninger og valg av vekstjord kommer i park & anlegg 3/2020.

Grøntanleggsbransjen er heldige som har fotosyntesen med på laget. Det gir ekstra muligheter i kravet om lavere CO₂-utslipp, men bransjen må likevel jakte på løsninger som bidrar til å nå klimamålene. I denne artikkelen gir jeg eksempler på valg og løsninger som bidrar til en kostnadseffektiv skjøtsel av grasarealer med reduserte utslipp.

Det motsatte av kjedelig

Kostnadseffektiv skjøtsel høres kanskje kjedelig ut? Er den første tanken et grått og kjedelig anlegg? I virkeligheten er kostnadseffektiv skjøtsel det motsatte.

Plantevalg, materialvalg og løsninger som gjør at anlegget kan skjottes kostnadseffektivt, er et suksesskriterium for at flotte, miljøskapende anlegg kan framstå vakre og brukervennlige over tid. Med kostnadseffektiv skjøtsel mener jeg skjøtsel som kan oppfylle intensjonen med anlegget innenfor normale offentlig budsjetter.

Tett samarbeid fra start

Betydningen av valg og løsninger med mål om kostnadseffektiv skjøtsel gjelder både for nye anlegg, rehabilitering av hele eller deler av anlegg og tilpasninger i eksisterende anlegg. Den beste muligheten for å lykkes er erfaringsmessig et tett samarbeid mellom den som utvikler konseptet, den prosjekterende og den framtidige forvalteren. Det er avgjørende

I Universitetshagen i Oslo sentrum blir plenene klipt med robotklipper. Flush overgang mellom skifer og gras samt tørr flis rundt trærne gjør dette mulig.

at samarbeidet starter i konseptfasen – før det er tegnet en eneste strek.

Kostnadseffektive løsninger medfører mindre kjøring og gir dermed lavere klimagassutslipp ved at forbruket av fossilt brennstoff blir mindre. Et annet poeng er at løsningen blir riktig med én gang. Det er kostbart med tilpassing i etterkant, både for klimagassregnskapet og økonomisk, og det blir sjelden like bra som dersom løsningen hadde vært optimal fra starten av.

Markdekkende stauder under trær krever lite skjøtsel og reduserer risikoen for stam-meskader. Foto fra Enköping i Sverige.

La graset gro

I mange anlegg er grasarealene omfattende og krever bruk av betydelige ressurser. Det første spørsmålet en må stille seg, er om alle grasarealer må være klypte. Et godt alternativ er høyt gras eller eng. I etablerte anlegg kan graset slippes opp, og spredvillig ugras kan lukes vekk før blomstring og frøsetting. Fordelen i nyanlegg er at en kan velge riktig type vekstjord og grasarter.

Det er en del arbeid også med høyt gras, men hovedtyngden av innsatsen er til andre tidspunkter enn ved klipping av gras. Jeg bruker bevisst ikke begrepet blomstereng i denne sammenhengen. Blomsterenger er flotte på mange måter, men erfaringsmessig er de blant de vanskeligste typer grøntanlegg både å etablere og skjøtte.

Høyt gras gir biologisk mangfold, tilbyr bolig til pollinerende insekter og gir et flott og variert uttrykk. Det er spesielt

Det er omtrent umulig å få til en pen vegetasjonskant langs rullesteinsonen uten svært arbeidskrevende innsats.

En grå kant av gatestein inntil sitteelementet legger til rette for bruk av robotklipper eller sitteklipper.

På et areal som tidligere ble klypt, er graset sluppet opp. Én klippebredde mot veien gir et ryddig uttrykk og signaliserer en bevisst handling fra skjøtelsgartneren ved UiO Blindern.

Snipper og smale striper med klipt grasdekke er arbeidskrevende å holde pene.

En skrin og solrik vokseplass på UiO Blindern har fått et flott blomsterengpreg ved å slippe opp gras og urter som tidligere ble klipt.

gunstig med høyt gras rundt trær. Der er det miljøskapende og sparer trærne for gjentakende kjøring, med fare for komprimering og skade på stammer. Klipp gjerne en sti i det høye graset for å gjøre områdene tilgjengelige for publikum.

La roboter gjøre jobben

Det beste tipset er å tilrettelegge arealene slik at de kan klippes og holdes pene med robotklipper og/eller sitteklipper uten bruk av verken trimmer eller klipper en

går bak. Det blir brukt mye tid på å bruke kanttrimmer og små, betjente grasklippere for å holde grøntanlegg med ønsket kvalitetsnivå. Fint blir det, men strøket er vanskelig å få til. I tillegg er det ikke enkelt å bruke trimmer uten å skade trær eller lyktestolper. Flere timer med en tung trimmer er heller ikke en favorittjobb, selv om det har hjulpet med lettere, batteridrevet utstyr.

Robotklippere er fantastiske, og mitt tips er at flere og flere arealer vil bli klipt med

robotklipper. Det gir et utrolig pent klippesultat, og klipperen kan enkelt styres ved hjelp av en app på mobiltelefonen. Robotklippere gir mindre klimagassutslipp sammenlignet med klippere som går på fossilt drivstoff. Riktig nok setter den seg fast innimellom, og det trengs knivskift og noe annet vedlikehold, men totalt sett sparer de parkskjønnerne for mye tid.

Tilrettelegging

Det er behov for tilrettelegging for at robotklipperen skal fungere og oppfylle kvalitetskravene. Tilretteleggingen vil også fungere dersom en bare bruker sitteklipper.

Ikke for bratte skråninger: Arealene må ikke være brattere enn at de kan klippes forsvarlig med sitteklipper med hensyn til HMS, også under glatte forhold etter regn. I tillegg til at skråningene ikke må være for bratte, trenger robotklipperne et relativt flatt snuareal i bunnen av skråninger. Robot-terrengklippere, som så vidt har kommet på markedet, vil kunne gjøre det mulig å klippe brattere grasarealer.

Lade plass: Det må planlegges for hensiktsmessig plassering av stasjon med el-uttak for lading av robotklipperne.

Overganger mellom gras og fast dekke: Robotklipperen trenger snuareal, og

Er det mulig å få til en velkjøttet midt-rabatt her, selv med jevnlig og arbeidskrevende innsats med trimmeren?

Med høydeforskjell mellom kantstein og plen kommer verken robotklipper eller sitteklipper til, og det må tas i bruk trimmer for å klippe inntil kanten.

sitteklipperen trenger fast dekke hvor klipperhjulet kan gå slik at det ikke blir stående igjen en stripe med gras inntil kanter med høydeforskjell, lysstolper, benker m.m. Det kan løses ved i størst mulig grad å unngå høydeforskjell mellom gras og fast dekke, eller ved grått belegg mellom grasarealet og kantstein med vis.

Overganger mellom gras og planter:

Plantene i kanten må dekke godt og tåle at klipperen går over og innunder plantene. Der bedet har en god kant, vil kanten fungere som snuareal for robotklipperen eller plassering av hjulet for sitteklipperen.

Avstand mellom plantegrupper: Plantegruppene må ha tilstrekkelig avstand slik at både robotklipper og sitteklipper kommer fram med god margin.

Faste installasjoner plasseres på faste dekker: Benker, avfallsbeholdere, elbil-ladere, pullerter, lysstolper m.m. settes på fast dekke. De kan settes på faste dekker utenom grasarealene eller på fast belegg flush mot graset i grasarealet. ■

torpmaskin.no

33 06 19 10

post@torpmaskin.no

TA KONTAKT FOR ET GODT TILBUD

Mange modeller med og uten oppsamler!
Arbeidsbredder fra 0,4 til 5 meter.

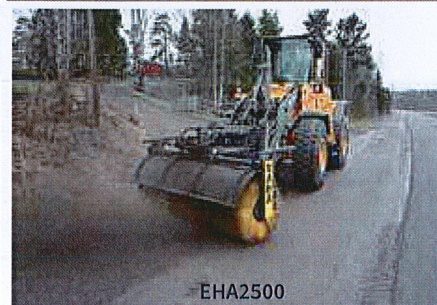
EHK2200

Vama feiemaskiner Finsk kvalitet!

- EHK/A er en vår mest solgte feiemaskin med oppsamler arbeidsbredde 1,49 til 3,27cm.
- EHK er modellen til større traktorer og hjullastere. EHA er en feiekost uten oppsamler leveres fra 1,8 til 5 meters arbeidsbredde.
- EHK er feiemaskiner med stort oppsamler volum. Passer hjullastere og gravemaskiner! Leveres med arbeidsbredde 1,5 til 3,5 meter.
- EHA leveres også til gravemaskiner og kraner fra 0,4 til 3 meter.

EHK2500

EHA2500